

แนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน เพื่อขับเคลื่อนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Guidelines for Developing Cultural Tourism Businesses in Lamphun Province to Propel the City Toward a Creative Economy

พันธุ์นิภา แยมชุตี¹, ปทุมวัลย์ เตโช², ณัฐพล จอมขันเงิน³, ชีรวัดน์ ธวัชรรัตน์โกสิน^{4*}

Pannipa Yamchuti¹, Pathumwan Techo², Natthapon Chomkhanneon³, Theerawat Thawanratphokin^{4*}

สำนักรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาเขตภาคเหนือ¹, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี²

สาขาอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครูภาคเหนือ³, คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี^{4*}

Office of the Vice President Thonburi University Northern Campus¹,

Faculty of Business Administration Thonburi University²

Electronics Department Northern Village Technology College³, Faculty of Accountancy, Thonburi University^{4*}

academic_trulpn@thonburi-u.ac.th¹, tacho_31_mbk@thonburi-u.ac.th²,

natthapon@northmbk.ac.th³, aj_aui@hotmail.com^{4*}

ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)^{4*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน และ 3) กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย จำนวน 15 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการชุมชน และนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า (1) สภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่โดดเด่นจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย (2) การจัดแสดงงานหัตถกรรมหรือกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ควรส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการบูรณาการความร่วมมือในชุมชนอย่างเป็นระบบ จะสามารถพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน ส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) แนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนผ่านการฝึกอบรมและส่งเสริมบทบาทในกิจกรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การพัฒนามีความยั่งยืน จังหวัดลำพูนจะสามารถเป็นต้นแบบของเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว

คำสำคัญ: การพัฒนาธุรกิจ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the environment and potential of cultural tourism in Lamphun Province, 2) To analyze the factors influencing the development of cultural tourism businesses in Lamphun Province, and 3) To propose strategies for driving Lamphun towards becoming a creative economy city. This is a qualitative research. The research has 15 key informants using a purposive sampling method, consisting of tourism experts, community entrepreneurs, and tourists in Lamphun Province. Semi-structured interviews and non-participant observations were employed as the main research tools. The findings reveal that 1) The environment and potential of cultural tourism in Lamphun Province – The development of cultural tourism in Lamphun demonstrates significant potential due to its diverse cultural and historical resources. 2) The exhibition of handicrafts or cultural activities should be promoted through public relations and support from the government sector, and systematic collaboration with local communities are enhanced, Lamphun can develop sustainably as a creative economy city, promoting the local economy and social wellbeing effectively. and 3) Strategies for driving Lamphun towards a creative economy city – The primary focus should be on the conservation and development of cultural and historical resources. Strengthening partnerships with local communities through training and promoting their roles in local activities will contribute to sustainable development. Implementing these strategies will position Lamphun as a model of a creative economy city, generating long-term economic stability and prosperity for the region.

Keywords: Business Development, Cultural Tourism, Creative Economy

บทนำ

จังหวัดลำพูนในฐานะเมืองที่มีมรดกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นหนึ่งในเมืองที่เก่าแก่ที่สุดของอาณาจักรล้านนา มีอายุกว่า 1,300 ปี สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ได้รับการสืบทอดมายาวนาน สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัยเป็นวัดสำคัญที่มีสถานะเป็นพระธาตุประจำปีเกิดของผู้ที่เกิดปีระกา วัดแห่งนี้มีสถาปัตยกรรมแบบล้านนาโบราณ โดยเฉพาะองค์พระธาตุที่มีเจดีย์สีทองอร่าม ถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดลำพูนและเป็นจุดศูนย์กลางของศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication - GI) มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยลวดลายที่ประณีต ใช้กรรมวิธีการผลิตที่สืบทอดกันมาในชุมชน ถือเป็นสินค้าที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นและช่วยสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนในพื้นที่ อีกทั้งประเพณีท้องถิ่นที่สะท้อนวิถีชีวิตล้านนา เช่น ประเพณีแห่ครัวทาน เป็นการทำบุญเพื่อถวายทานให้กับวัด สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน และประเพณีลอยกระทงแบบโบราณ ที่ยังคงรักษาความเรียบง่ายและแสดงถึงความเคารพในธรรมชาติและแหล่ง ทางด้านบทบาทในการสร้างรายได้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนถือเป็นกลไกสำคัญในการกระจายรายได้ไปยังชุมชน เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนมักมีความสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การเยี่ยมชมวัดพระธาตุหริภุญชัย การเข้าร่วมงานประเพณี และการเลือกซื้อสินค้าหัตถกรรมในท้องถิ่น ทางด้านบทบาทในการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน การเสริมสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ผ้าไหมยกดอกลำพูนที่กลายเป็นสินค้าพรีเมียมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสร้างงานและการจ้างงานในชุมชน การจัดงาน

ประเพณีและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ช่วยสร้างโอกาสการจ้างงานในพื้นที่ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การผลิตสินค้าหัตถกรรม การให้บริการด้านที่พักและอาหาร รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถนำไปใช้ในโครงการอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ โดยมีชุมชนเป็นผู้ดูแลและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2552)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในพื้นที่ต่าง ๆ โดยมุ่งไปยังแหล่งที่มีประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่โดดเด่น นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ และเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เน้นการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิตและศิลปะ ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมสู่สาธารณะ เป็นการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทั้งในมิติทางกายภาพ เช่น โบราณสถาน ศิลปกรรม และประเพณี รวมถึงมิติทางสังคม ประกอบด้วย วิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้าน และความเชื่อของชุมชน ดังนั้นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบตามลักษณะของกิจกรรมและเป้าหมายของการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑ์ เพื่อเรียนรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีตการเยี่ยมชมเมืองประวัติศาสตร์ 2) การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและสถาปัตยกรรม (Art and Architecture Tourism) นักท่องเที่ยวจะสนใจในศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และงานศิลปะที่โดดเด่นของพื้นที่ 3) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและภูมิปัญญา (Living Culture Tourism) เน้นการมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน 4) การท่องเที่ยวเชิงเทศกาลและประเพณี (Festival and Traditional Tourism) นักท่องเที่ยวจะเดินทางเพื่อเข้าร่วมงานเทศกาลหรือประเพณีท้องถิ่น เช่น เทศกาลสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา หรืองานลอยกระทง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สะท้อนความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชน 5) การท่องเที่ยวเชิงอาหารและเครื่องดื่ม (Culinary Tourism) การเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านอาหารและเครื่องดื่มที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ และ 6) การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและจิตวิญญาณ (Religious and Spiritual Tourism) เป็นการเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนา รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางจิตวิญญาณ การท่องเที่ยวเชิงหัตถกรรมและสินค้าท้องถิ่น (Handicraft Tourism) นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อชมและเรียนรู้กระบวนการผลิตงานหัตถกรรม เช่น การทำร่มบ่อสร้างในเชียงใหม่ การทำกระดาษสา หรือการสานตะกร้าพื้นเมือง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสม: สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น นักท่องเที่ยวที่สนใจประวัติศาสตร์หรือเทศกาลการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เสี่ยงต่อการสูญหาย การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน: สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนผ่านการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นวัฒนธรรม (Smith, 2009)

ในช่วงปี พ.ศ. 2566 มาปีนี้ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์มหาชน) หรือ CEA ได้ผลักดันให้ลำพูนเป็นเมืองสร้างสรรค์ในอนาคต จึงได้เริ่มโปรเจกต์จัดงาน ลองลำพูน (Long Lamphun) ชวนชาวลำพูนและคนรุ่นใหม่พัฒนาบ้านเกิด เปลี่ยนให้ “เมืองทางผ่าน” กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้วยหลากหลายกิจกรรม ณ โกดังธนาคารกรุงไทย ถนนมุกดา จังหวัดลำพูน CEA จึงร่วมกับ จังหวัดลำพูน และ Lamphun City Lab จัดโปรเจกต์เปิดบ้านลองลำพูน (Long Lamphun) ชวนชาวลำพูนและคนรุ่นใหม่คืนถิ่น (Homecoming) พัฒนาย่านเมืองเก่าที่เคยเป็นแหล่งแอ่งคอกเอาทีในอดีตให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ทั้งการออกแบบบริการโรงแรมต้นแบบ “ลองลำพูน” และนิทรรศการภาพถ่ายวิถีชีวิตของชาวลำพูนในรูปแบบเรียบง่ายแต่มีเสน่ห์ นิทรรศการงานศิลปะ ตลาดนัดชาวลำพูน (Made in Lamphun Market) เสวนาและเวิร์คช็อปการพัฒนาจากคนรุ่นใหม่ (วลัย สุภากร, 2566)

จังหวัดลำพูนเป็นหนึ่งในเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในประเทศไทย โดยมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ทั้งในด้านโบราณสถาน ศาสนสถาน ประเพณีท้องถิ่น และงานหัตถกรรม อย่างไรก็ตาม ศักยภาพ

ของลำพูนในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ ปัญหาหลักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทางด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นระบบ แม้ว่าลำพูนจะมีสถานที่สำคัญ การประชาสัมพันธ์และการตลาดที่ยังไม่ครอบคลุม ความเสี่ยงต่อการสูญเสียอัตลักษณ์วัฒนธรรม โอกาสการสร้างรายได้ของชุมชนที่ยังไม่ถึงขีดสุด และการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนา การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีการบูรณาการทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งพัฒนากลยุทธ์การตลาด การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนา เพื่อผลักดันจังหวัดลำพูนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โดดเด่นและสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่คนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีคำถามวิจัยดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร และ 3) แนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน
3. เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างเหมาะสม
2. สามารถนำมาพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับปรุงบริการและพัฒนากลยุทธ์การตลาดให้ตรงกับความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
3. สามารถนำเสนอแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างมูลค่าเพิ่มผ่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พร้อมส่งเสริมความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และเศรษฐกิจในระยะยาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ ปัจจัย และแนวทางในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน พร้อมทั้งเสนอแนวทางการขับเคลื่อนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน ประเภทโฮมสเตย์ ร้านขายของที่ระลึก ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอก นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1.2 ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการชุมชน และนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน จำนวน 15 คน (การใช้กลุ่มตัวอย่าง 15 คน เพียงพอสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้ความอึดตัวของข้อมูล (Guest, Bunce และ Johnson, 2006)) โดยแบ่งเป็นกลุ่มละเท่ากัน กลุ่มละ 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับการสังเกตนักท่องเที่ยว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ประกอบด้วย

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ และชุมชนที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วย

เอกสาร งานวิจัย รายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และข้อมูลสถิติจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปผลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการรวบรวมเอกสารงานวิจัย รายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเป็นผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1.1 สภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า 1) ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ พบความหลากหลาย เช่น ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ภาษาถิ่นที่หลากหลาย ศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้าน ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม โบราณสถานที่สำคัญ ประกอบด้วย วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และเจดีย์กู่กุด 2) มรดกวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ผ้าไหมยกดอกลำพูน และประเพณีแห่ครัวทาน 3) การรักษาและฟื้นฟูโบราณสถานหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ดำเนินการอยู่ 4) วิถีชีวิตและภูมิปัญญาชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรม เช่น การผลิตสินค้าหัตถกรรม หรือการจัดประเพณีท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ โฮมสเตย์ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ และ 5) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ความเพียงพอของระบบขนส่งและการเดินทางภายในจังหวัด สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร และจุดบริการนักท่องเที่ยว

1.2 ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า 1) ความเป็นเอกลักษณ์และความน่าสนใจ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ และผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศและสากล 2) โอกาสทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นสำหรับประสบการณ์เชิงวัฒนธรรม และ 3) ศักยภาพในการขยายตัว การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

1.3 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า 1) การอนุรักษ์และพัฒนา ควรเพิ่มการสนับสนุนการฟื้นฟูโบราณสถานและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรทาง

วัฒนธรรม 2) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เพิ่มจุดบริการข้อมูลและการต้อนรับนักท่องเที่ยว 3) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ ใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว สร้างแคมเปญการตลาดที่เน้นเรื่องเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมลำพูน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเป็นผู้ประกอบการ พบว่า

1.1 สภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า 1) ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ผู้ประกอบการยืนยันถึง ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และแหล่งผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ความสำคัญของ ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่ครัวทาน และประเพณีลอยกระทงแบบโบราณ ที่ช่วยสร้างจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว 2) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคมภายในจังหวัด เช่น เส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว บางแห่งยังไม่สะดวกเพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และจุดบริการนักท่องเที่ยวมีอยู่ แต่ยังต้องการการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และ 3) การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ระบุว่ามีการอนุรักษ์แหล่งวัฒนธรรมและประเพณีในระดับชุมชน แต่ยังขาดการสนับสนุนที่เพียงพอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า 1) ผู้ประกอบการเห็นว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจในประสบการณ์เชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย การเรียนรู้วิธีการทอผ้าไหม และการมีส่วนร่วมในประเพณีท้องถิ่น โดยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสประสบการณ์แบบดั้งเดิมเพิ่มขึ้น 2) ศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ สินค้าหัตถกรรม เช่น ผ้าไหมยกดอกลำพูน มีคุณภาพสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด แต่การประชาสัมพันธ์ และช่องทางการจัดจำหน่ายยังจำกัด ผู้ประกอบการบางรายเสนอแนะให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การทอผ้า การทำอาหารพื้นเมือง และ 3) โอกาสในการพัฒนา ผู้ประกอบการเล็งเห็นว่าการใช้เทคโนโลยี เช่น การขายสินค้าออนไลน์ และการโปรโมตผ่านสื่อดิจิทัล จะช่วยเพิ่มการเข้าถึงตลาด การจัดงานเทศกาลหรือกิจกรรมพิเศษที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นจะช่วยสร้างจุดสนใจใหม่

1.3 ข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการ พบว่า 1) การพัฒนาสินค้าและบริการ ส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น ของที่ระลึกที่สื่อถึงวัฒนธรรมลำพูน หรือกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม 2) การส่งเสริมการตลาด ใช้ช่องทางออนไลน์และสื่อดิจิทัลเพื่อโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวและสินค้าให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น เทศกาลหรือแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 3) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายบอกทาง จุดบริการนักท่องเที่ยว และระบบการเดินทางภายในจังหวัดลำพูน

จากการสังเกตนักท่องเที่ยว โดยการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า

1.1 สภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า 1) ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และเจดีย์กุฎ อยู่สภาพที่เหมาะสมสำหรับการเยี่ยมชม แต่บางแห่งอาจขาดการดูแลรักษาหรือป้ายข้อมูลที่ชัดเจน มีความสะอาดและความเรียบร้อยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมถือว่าอยู่ในระดับดี แต่พื้นที่บางจุดอาจยังมีการจัดการขยะที่ไม่เพียงพอ 2) ความสะดวกสบายสำหรับนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นครอบครัวหรือกลุ่มเล็ก ๆ ใช้เวลาสำรวจและถ่ายภาพในแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก มีระบบป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานที่ในหลายภาษา และ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก มีทั้งจอตระตรและร้านค้าของที่ระลึกใกล้แหล่งท่องเที่ยว แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ การบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มยังค่อนข้างจำกัดในบางแหล่ง เช่น พื้นที่รอบ ๆ โบราณสถานเล็กๆ

1.2 ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า 1) จุดแข็งที่สังเกตได้ คือแหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง มีความเป็นมิตรและความมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว 2) มีโอกาสในการพัฒนา การเพิ่มข้อมูลและการจัดแสดงประวัติศาสตร์ผ่านสื่อมัลติมีเดีย ในแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนากิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดเวิร์กช็อปทำอาหารพื้นเมือง การสาธิตงานหัตถกรรม 3) มีข้อจำกัดและความท้าทาย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในระดับนานาชาติ และข้อจำกัดด้านการเข้าถึง เช่น เส้นทางสัญจรและการเดินทางที่ยังไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม

สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่โดดเด่นจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน ซึ่งเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่ครัวทาน และวิถีชีวิตของชุมชนยังคงสะท้อนถึงความเข้มแข็งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสร้างความน่าสนใจให้กับพื้นที่ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก และจุดบริการนักท่องเที่ยวยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ต้องอาศัยศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในลำพูนยังรวมถึงโอกาสทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้วิถีการทอผ้าไหม การมีส่วนร่วมในประเพณีท้องถิ่น และการขยายตลาดสินค้าหัตถกรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ และการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อประชาสัมพันธ์ รวมถึงการจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น เทศกาลท้องถิ่น จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจของลำพูน จุดที่ต้องปรับปรุง เช่น การจัดการข้อมูลเชิงลึก การพัฒนาป้ายบอกทางหลากหลาย และการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก ความท้าทายด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับนานาชาติ และการปรับปรุงการเดินทาง หากดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ จังหวัดลำพูนจะสามารถพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในอนาคต

วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนมีจุดแข็งและข้อจำกัด โดยจังหวัดลำพูนมีศักยภาพสูงจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย ผ้าไหมยกดอก และประเพณีแห่ครัวทาน ซึ่งล้วนดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ครอบคลุมในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่เพียงพอในด้านงบประมาณ การจัดกิจกรรมส่งเสริม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก ขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ควรเสริมสร้าง เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทชัดเจนในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ พบว่า การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนมีทั้งจุดแข็งและข้อจำกัด ซึ่งส่งผลต่อศักยภาพในการเติบโต จุดแข็งของลำพูนคือทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย ผ้าไหมยกดอก และประเพณีแห่ครัวทานที่สะท้อนวิถีชีวิตแบบล้านนา ทรัพยากรเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดสำคัญคือการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายยังมีน้อย และนอกจากนี้ การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งบประมาณ การจัดกิจกรรมส่งเสริม หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยังมีจำกัด ขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมของชุมชน แม้มีความพร้อมในบางส่วน แต่ยังต้องการการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมเพื่อให้ชุมชนสามารถเป็นเจ้าภาพที่เข้มแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว หากมีการพัฒนาในด้านการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเสริมสร้างบทบาทของชุมชนที่เหมาะสม ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในลำพูนจะสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนและกลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

จากการสังเกตนักท่องเที่ยว พบว่า การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนมีปัจจัยสำคัญหลายด้านที่ส่งผลต่อศักยภาพในการเติบโตของธุรกิจ หนึ่งในปัจจัยที่โดดเด่นคือ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของลำพูน วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และเจดีย์กู่กุด ซึ่งล้วนเป็นสถานที่ที่สะท้อนถึงความรู้เรื่องของอาณาจักรหริภุญชัย นอกจากนี้ งานหัตถกรรมพื้นเมืองอย่างผ้าไหมยกดอกลำพูนยังสร้างความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวัฒนธรรมผ่านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรเหล่านี้ยังมีข้อจำกัด เช่น การดูแลรักษาสถานที่ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และการสร้างประสบการณ์ที่ดีดึงดูด อีกปัจจัยสำคัญคือ ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คาดหวังสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม ที่พัก ร้านอาหาร และจุดบริการนักท่องเที่ยว แต่พบว่าบางพื้นที่ยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการ เช่น การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ยังไม่สะดวก พฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญ นักท่องเที่ยวแสดงความสนใจในกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เช่น การเยี่ยมชมโบราณสถาน การเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง และการเข้าร่วมประเพณีท้องถิ่น แต่ยังคงคาดหวังการจัดแสดงที่ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์หรือกิจกรรมที่สามารถมีส่วนร่วมได้ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างบทบาทของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญ การประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมในระดับนานาชาติและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในฐานะผู้ให้บริการสามารถช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาธุรกิจ หากปัจจัยเหล่านี้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนจะเติบโตอย่างยั่งยืนและส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่

การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนมีศักยภาพสูงจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน รวมถึงประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่ครัวทาน ซึ่งสะท้อนความรู้เรื่องของอาณาจักรหริภุญชัย ยังมีข้อจำกัดในด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในระดับนานาชาติ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ซึ่งนักท่องเที่ยวยังคงคาดหวังสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ระบบคมนาคม ที่พัก และจุดบริการนักท่องเที่ยว ในบางพื้นที่ยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้การเสริมสร้างบทบาทของชุมชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาประสบการณ์ท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ควรสนับสนุน เช่น การจัดแสดงงานหัตถกรรมหรือกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม หากพัฒนาในด้านการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการบูรณาการความร่วมมือในชุมชนอย่างเป็นระบบ ลำพูนจะสามารถพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน และส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า 1) แนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญชี้ให้เห็นว่าควรมุ่งเน้นการพัฒนาที่บูรณาการหลายด้าน เพื่อสร้างความยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2) การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรม เป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากลำพูนมีทรัพยากรที่โดดเด่น เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอก การดูแลรักษาโบราณสถาน การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายข้อมูลหลากหลายภาษา และการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับการเรียนรู้ จะช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับการท่องเที่ยว 3) การสนับสนุนธุรกิจสร้างสรรค์ ควรเน้นที่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น การต่อยอดผ้าไหมยกดอกให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสมัยใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสร้างประสบการณ์ เช่น การเรียนรู้การทอผ้า การทำอาหารล้านนา เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง 4) การตลาดและประชาสัมพันธ์ ควรใช้ช่องทางดิจิทัล เช่น เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย เพื่อเพิ่มการเข้าถึงนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ การจัดเทศกาลเชิงวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น งานหัตถกรรมหรือเทศกาลท้องถิ่น จะช่วยสร้างแบรนด์ให้จังหวัด และ 5) การเสริมสร้างบทบาทของชุมชน ผ่านการฝึกอบรม

ด้านการบริการและการบริหารจัดการ จะช่วยให้ชุมชนกลายเป็นเจ้าภาพที่เข้มแข็ง และ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวก จะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ในมุมมองผู้เชี่ยวชาญมองว่า หากดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดลำพูนจะกลายเป็นต้นแบบของเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ พบว่า 1) การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นจุดเด่นของจังหวัด เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอก การอนุรักษ์โบราณสถานควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างแอปพลิเคชันนำเที่ยว หรือการจัดแสดงข้อมูลผ่านสื่อมัลติมีเดีย จะช่วยเพิ่มมูลค่าและความน่าสนใจให้กับทรัพยากรทางวัฒนธรรมเหล่านี้ 2) การส่งเสริมธุรกิจสร้างสรรค์ เป็นอีกแนวทางที่สำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เช่น ผ้าไหมยกดอกและงานหัตถกรรม ให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พร้อมกับจัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์ เช่น การสอนทอผ้า หรือการทำอาหารพื้นเมือง เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างจุดขายใหม่ 3) การพัฒนาการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ควรใช้ช่องทางดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย และการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศนอกจากนี้ 4) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การพัฒนาระบบคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5) การสร้างความร่วมมือกับชุมชน ผ่านการฝึกอบรมและส่งเสริมบทบาทในกิจกรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การพัฒนามีความยั่งยืน เมื่อดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว จังหวัดลำพูนจะสามารถเป็นต้นแบบของเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมรายได้และความยั่งยืนในระยะยาว

จากการสังเกตนักท่องเที่ยว พบว่า 1) อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน การฟื้นฟูและอนุรักษ์โบราณสถานควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี เช่น สื่อมัลติมีเดียและแอปพลิเคชันแนะนำการท่องเที่ยว จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรส่งเสริมกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดสาธิตทอผ้าไหม การทำอาหารพื้นเมือง หรือการสาธิตงานหัตถกรรม ซึ่งจะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ลึกซึ้งและเพิ่มมูลค่าให้กับนักท่องเที่ยว 2) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล เป็นอีกแนวทางที่สำคัญ ควรใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน เพื่อขยายการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ และ 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงระบบคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักที่รองรับนักท่องเที่ยว จะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและกระตุ้นการใช้เวลามากขึ้นในพื้นที่ สุดท้าย การเสริมสร้างบทบาทของชุมชน ผ่านการฝึกอบรมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หากดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว จังหวัดลำพูนจะกลายเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อย่างมั่นคง

แนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด การอนุรักษ์โบราณสถานควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันนำเที่ยวและสื่อมัลติมีเดีย จะช่วยเพิ่มมูลค่าและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ การส่งเสริมธุรกิจสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พร้อมจัดกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ เช่น การสอนทอผ้าไหมหรือการทำอาหารพื้นเมือง จะช่วยสร้างจุดขายใหม่ อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ จะช่วยเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ และในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก และจุดบริการนักท่องเที่ยว จะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลามากขึ้นในพื้นที่ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนผ่านการฝึกอบรมและส่งเสริมบทบาทในกิจกรรมท้องถิ่น จะช่วยให้การพัฒนาความ

ยั่งยืน เมื่อดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ จังหวัดลำพูนจะสามารถเป็นต้นแบบของเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สภาพแวดล้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนผล ในการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนชี้ให้เห็นถึงศักยภาพที่โดดเด่นจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน ซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ Smith (2009) ที่ระบุว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรท้องถิ่น โดยการผสมผสานวัฒนธรรมกับการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว การวิจัยพบว่าจังหวัดลำพูนยังเผชิญกับข้อจำกัดในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขนส่งสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับรายงานของ UNWTO Tourism Highlights (2018) ที่ระบุว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวในระยะยาว ศักยภาพในการพัฒนายังรวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างตลาดใหม่สำหรับการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันและการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เทศกาลผ้าไหมลำพูน ข้อเสนอที่สอดคล้องกับความเห็นของ Pine & Gilmore (2013) ชี้ว่าการสร้างประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใครจะช่วยเพิ่มคุณค่าของการท่องเที่ยวและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยชุมชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์เชิงวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมสาธิตงานหัตถกรรมหรือการจัดประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Richards & Wilson (2006) ที่ระบุว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยสร้างความยั่งยืนและความมั่นคงทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ดังนั้น หากมีการพัฒนาที่เหมาะสมและบูรณาการในทุกมิติ จังหวัดลำพูนสามารถพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน โดยดึงศักยภาพจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้และผลกระทบเชิงบวกต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูนแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่โดดเด่นจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่ครัวทาน ยังสะท้อนถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรหริภุญไชยและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Naumov (2016) ชี้ให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและเอกลักษณ์สามารถสร้างแรงดึงดูดที่ยั่งยืนแก่กลุ่มนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดสำคัญที่พบคือการขาดการประชาสัมพันธ์ในระดับนานาชาติและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน หรือการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yoo & Gretzel (2013) ที่ระบุว่าการใช้สื่อดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและสร้างการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบคมนาคม ที่พัก และจุดบริการนักท่องเที่ยวยังต้องการการปรับปรุงเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายและรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น การสนับสนุนจากภาครัฐ และการบูรณาการความร่วมมือในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ลำพูนจะสามารถพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน และส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ได้ในระยะยาว

แนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดลำพูนสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดจามเทวี และผ้าไหมยกดอกลำพูน ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สามารถต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ การอนุรักษ์โบราณสถานร่วมกับการนำเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันนำ

เที่ยวหรือการจัดแสดงข้อมูลด้วยสื่อมัลติมีเดีย สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างความดึงดูดต่อกลุ่มเป้าหมายรุ่นใหม่ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานของ Florida (2014) ที่กล่าวว่าการผสมผสานทรัพยากรวัฒนธรรมกับเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเมืองสร้างสรรค์ การส่งเสริมธุรกิจสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตลาดสมัยใหม่ และการจัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์ เช่น การสอนทอผ้าไหม การทำอาหารพื้นเมือง ช่วยสร้างจุดขายใหม่ที่ไม่เพียงตอบโจทย์นักท่องเที่ยว แต่ยังสร้างรายได้ให้กับชุมชนในพื้นที่ การศึกษาของ STATE of Louisiana v. & Shanzelle LANDRY. (2011) ชี้ให้เห็นว่าการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์จำเป็นต้องพัฒนา “การเล่าเรื่อง” หรือการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงระบบคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก และจุดบริการนักท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น การสร้างเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและจุดให้บริการที่ครบวงจร จะช่วยเพิ่มความสะดวกและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวใช้เวลามากขึ้น สอดคล้องกับ Bardool & Halinski (2020) ที่เน้นว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหัวใจสำคัญของเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนโดยการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพของชาวบ้านให้เป็นเจ้าภาพที่เข้มแข็ง เช่น การจัดกิจกรรมท้องถิ่นหรือการมีส่วนร่วมในประเพณี จะช่วยเพิ่มความยั่งยืนและสร้างคุณค่าในระยะยาว การศึกษาของ Evans (2015) สนับสนุนว่าการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ดังนั้นหากดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ย่อมมีประสิทธิภาพ จังหวัดลำพูนจะสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบของเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สร้างรายได้ เสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น และเพิ่มความยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรเพิ่มการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น นักท่องเที่ยวต่างชาติ ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาได้อย่างชัดเจน
2. ควรใช้เครื่องมือการวิจัยที่มีความหลากหลาย ประกอบด้วย แบบสอบถามเชิงลึก การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสังเกตเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรวิจัยการสร้างโมเดลธุรกิจที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น โดยเน้นความยั่งยืนและความมีส่วนร่วมของชุมชน
2. ควรขยายกรอบการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพิ่มเติม เช่น การวิเคราะห์มูลค่าของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานในชุมชน และการส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- วลัญช์ สุภาร. (2566). *ลองลำพูน โปรเจกต์เปลี่ยน “เมืองทางผ่าน” เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567, จาก https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/art-living/1085572?utm_source=chatgpt.com
- สำนักพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (2552). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์: แนวทางการพัฒนาประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3788

- Bardoel, A., & Halinski, M. (2020). *Bringing the badge home: Exploring the relationship between role overload, work-family conflict, and stress in police officers*. Retrieved on December 5, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/345327940_Bringing_the_Badge_home_exploring_the_relationship_between_role_overload_work-family_conflict_and_stress_in_police_officers
- Evans, C. (2015). *Engaged student learning: High impact strategies to enhance student achievement*. York: Higher Education Academy. Retrieved on December 15, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/312097917_Evans_C_with_Muijs_D_Tomlinson_D_2015_Engaged_student_learning_high_impact_strategies_to_enhance_student_achievement_York_Higher_Education_Academy
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006) How Many Interviews Are Enough? An Experiment with Data Saturation and Variability. *Field Methods*, 18, 59-82. <http://dx.doi.org/10.1177/1525822X05279903>
- Naumov, N. (2016). *Cultural tourism*. Retrieved on December 12, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/303554952_Cultural_Tourism
- Pine, J., & Gilmore, J. H. (2013). *The experience economy: Past, present and future*. Retrieved on December 15, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/260917972_The_experience_economy_past_present_and_future
- Richards, G., & Wilson, J. (2006). *Developing creativity in tourist experiences: A solution to the serial reproduction of culture*. Retrieved on December 15, 2023, from https://www.researchgate.net/publication/223801574_Developing_Creativity_in_Tourist_Experiences_A_Solution_to_The_Serial_Reproduction_of_Culture
- Smith, M. K. (2009). *Issues in cultural tourism studies*. Routledge. Retrieved on December 10, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/309965645_Issues_in_Cultural_Tourism_Studies_3rd_Edition_MK_Smith_Routledge_London_2016_288_Pbk_price_2999_ISBN_978-1-138-78569-4_Hbk_price_9500_ISBN_978-1-138-78570-0_ebk_978-1-315-76769-7
- STATE of Louisiana v., & Shanzelle Landry. (2011). *Welcome to FindLaw's Cases & Codes*. Retrieved on December 18, 2024, from <https://caselaw.findlaw.com/court/la-court-of-appeal/1555904.html>
- UNWTO Tourism Highlights. (2018). *International tourism trends 2017*. Retrieved on December 20, 2024, from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>
- UNWTO Tourism Highlights. (2018). *Tourism and culture synergies*. United Nations World Tourism Organization. Retrieved on December 20, 2024, from <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284418978>
- Yoo, K-H., & Gretzel, U. (2013). *Influence of personality on travel-related consumer-generated media creation*. Retrieved on December 5, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/222870942_Influence_of_personality_on_travel-related_consumer-generated_media_creation